

5

NOVEMBER, 2021

BERN, SWISS CONFEDERATION

MODERNIZATION OF SCIENCE AND ITS INFLUENCE ON GLOBAL PROCESSES

I INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND THEORETICAL CONFERENCE

VOLUME 1

**EUROPEAN
SCIENTIFIC
PLATFORM**

5

November, 2021

Bern, Swiss Confederation

MODERNIZATION OF SCIENCE AND ITS INFLUENCE ON GLOBAL PROCESSES

I International Scientific and Theoretical Conference

VOLUME 1

Bern, 2021

Гречаник Олена Євгенівна

канд. пед. наук, доцент,

зав. каф. наукових основ управління

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Україна

ВИКОРИСТАННЯ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНІЙ І НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ КАФЕДРИ НАУКОВИХ ОСНОВ УПРАВЛІННЯ

Упровадження інновацій обумовлено реформуванням системи освіти України, модернізацією її змісту, коли провідним вектором розвитку особистості є навчання впродовж усього життя. На необхідності інноваційного розвитку освіти наголошено в Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року [1], законах України «Про освіту» [2], «Про повну загальну середню освіту» [3], «Про інноваційну діяльність» [4], «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [5], у Положенні про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності [6] та інших. Крім того, у Професійному стандарті керівника ЗЗСО, затвердженому 22.09.2021, інноваційну компетентність визначено як одну із необхідних професійних компетентностей.

Одним із інноваційних підходів до управління закладом освіти загалом і діяльністю педагогічного колективу зокрема є акмеологічний підхід, який передбачає, що об'єктом акмеологічної науки є зріла особистість, яка прогресивно розвивається й самореалізується, переважно в професійній сфері [8–10]. З огляду на це предметом акмеологічних досліджень може бути її особистісно-професійний розвиток, культура, зокрема й управлінська, її позиції (професійна, акмеологічна, комунікативна тощо), різні види компетентності працівника, зокрема й акмеологічна [8]. Нами доведено, що значущість акмеологічної компетентності вчителя пов'язана з необхідністю постійного розвитку учнів, підвищення власного рівня саморозвитку, здійснення педагогічної діяльності в умовах, що постійно змінюються. Саме акмеологічна компетентність як реалізоване бажання особистості постійно себе вдосконалювати може забезпечити ефективність професійної діяльності вчителя, його гармонійний саморозвиток, поступове особистісно-професійне зростання й досягнення акме в життєдіяльності.

Перспективним напрямом удосконалення професійно-педагогічної компетентності вчителя є підвищення його кваліфікації в інститутах післядипломної педагогічної освіти й на факультетах педагогічних і класичних університетів, спеціалізація в педагогічних і класичних університетах, стажування в університетах, наукових установах Національної академії педагогічних наук й інститутах післядипломної педагогічної освіти, які забезпечують професійну підготовку вчителя шляхом поглиблення, розширення й оновлення його професійних знань, умінь і навичок або отримання іншої спеціальності на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня та практичного досвіду.

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури уточнено суть і структуру акмеологічної компетентності вчителя, що являє собою інтегративне особистісне новоутворення, яке характеризується усвідомленим постійним прагненням самовдосконалення в процесі професійної педагогічної підготовки/перепідготовки, педагогічними та акмеологічними знаннями й умінями, спрямованими на розвиток особистості вихованця; розвиненими індивідуально-психологічними якостями (схильність до ризику, здатність до емпатії й самооцінки, виявлення типу поведінки, тривожності,

лояльності до установи), що сприяють успішній самореалізації вчителя й набуттю професіоналізму в педагогічній діяльності. Установлено, що акмеологічна компетентність учителя формується в процесі цілеспрямованого переорієнтування його поглядів, переконань, думок, ідейних принципів на розвиток природи самовдосконалення.

Науково обґрунтовано й експериментально перевірено ефективність педагогічних умов формування акмеологічної компетентності вчителя в системі післядипломної педагогічної освіти: стимулювання здобувачів освіти до постійного самовдосконалення з метою розкриття їхнього педагогічного потенціалу; оволодіння ними акмеологічними знаннями й уміннями; розвиток індивідуально-психологічних якостей учителя (схильність до ризику, здатність до емпатії й самооцінки, виявлення типу поведінки, тривожності, лояльності до установи), що реалізуються за допомогою відповідних методів, прийомів, форм на теоретичному, практичному, науково-дослідному етапах.

На основі уточнених критеріїв (акмеологічна спрямованість, акмеологічні знання, акмеологічні вміння, індивідуально-психологічні якості, що сприяють чи заважають просуненню особистості до акме) та показників рівнів сформованості акмеологічної компетентності вчителя виявлено позитивні зміни в експериментальній групі. Найбільше суттєві зміни зафіксовано в повноті акмеологічних знань (приріст +29,16 %), конструктивних умінь здобувачів освіти (приріст високого рівня сформованості +11,21, середнього рівня +25,05 %), що пояснюється створенням відповідного освітнього середовища, яке насичене й доповнене акмеологічними знаннями, а наявність педагогічного досвіду здобувачів освіти підсилює розвиток їхніх конструктивних умінь.

Також нами розроблено рекомендації щодо ефективності реалізації акмеологічного підходу в управлінській діяльності керівника закладу освіти, підготовці майбутніх менеджерів освіти, що можна забезпечити створенням психолого-педагогічних умов, серед яких пріоритетне значення мають такі: опора на акмеологічні й андрагогічні принципи в освіті; здійснення спрямованого, акмеолого зорієнтованого розвитку мотиваційно-ціннісного, змістово-процесуального, особистісно-рефлексивного складників особистості учасників освітнього процесу; зміна позиції суб'єктів освітнього процесу по відношенню до себе, до власної діяльності, до оточуючих людей; організація цілеспрямованої підготовки педагогів і майбутніх керівників до реалізації акмеологічного підходу в освіті.

Уважаємо, що результати теоретичного й емпіричного пошуку можуть бути використані під час організації науково-методичної роботи з педагогічними кадрами в закладах освіти різних рівнів, у процесі розроблення спецкурсів психолого-педагогічного циклу, практичних рекомендацій із підготовки майбутніх учителів, здобувачів освіти системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Актуальність використання акмеологічного підходу в підготовці менеджерів підсилюється тим, що якість управлінської діяльності починається з уміння усвідомлювати свої особисті цілі, потреби й можливості, розуміти й адекватно оцінювати себе й інших людей, правильно розподіляти свій час, своєчасно й оптимально приймати рішення, активно діяти, знімати стреси та ін. Орієнтація викладача на індивідуальні потреби, можливості, досягнення, особистісний сенс вчення і рівень розвитку суб'єктності менеджера підвищує якість знань останнього, сприяє вдосконаленню способів і прийомів їх набуття. Так, викладачі залучають здобувачів освіти до самодіагностики й самоаналізу, пропонуючи оцінити акмеологічну спрямованість, акмеологічні знання й уміння, професійно-важливі якості, що сприяють або заважають просуванню до професійного акме. Результати обговорюємо на засіданнях кафедри, методологічного семінару, ураховуємо в освітньому процесі й науковій діяльності шляхом коригування змісту робочих навчальних програм, завдань самостійної та індивідуальної роботи, тематики кваліфікаційних робіт.

Оскільки самореалізація особистості може бути здійснена тільки в результаті включення студента в активну освітню діяльність і постійного його діалогу з викладачем та колегами, широко використовуємо такі методи навчання, як: діалогові лекції, ділові ігри, групова робота, керовані дискусії, майстер-класи, відеопрезентації тощо [11]. Розвитку комунікативної компетентності майбутніх менеджерів сприяють щорічні науково-практичні конференції, до яких НПП кафедри залучають колишніх випускників, провідних науковців і керівників-практиків.

Список використаних джерел:

1. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80> (дата звернення: 20.05.2020). — Назва з екрану.
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 20.05.2020). — Назва з екрану.
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20> (дата звернення: 20.05.2020). — Назва з екрану.
4. Закон України «Про інноваційну діяльність» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 20.05.2020). — Назва з екрану.
5. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17> (дата звернення: 20.05.2020). — Назва з екрану.
6. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1171-17> (дата звернення: 20.05.2020). — Назва з екрану.
7. Григораш В. В., Хлебнікова Т. М., Гречаник О. Є. Внутрішній освітній аудит як чинник впливу на якість освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти. *WORLD SCIENCE*. 2018. № 8 (36). Vol.3. URL: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/
8. Григораш В. В., Гречаник О. Є. Формування акмеологічної компетентності вчителя в системі післядипломної освіти: монографія. Харків : Основа, 2019. 144 с.
9. Рибалко Л. С., Черновол-Ткаченко Р. І., Куценко Т. В. Акмеологічні засади професійної самореалізації вчителів у системі методичної роботи загальноосвітніх навчальних закладів. Харків : Основа, 2017. 128 с.
10. Рибалко Л. С., Черновол-Ткаченко Р. І., Горбачова І. І. Формування професійної мобільності вчителів: акмеологічний підхід, загальна середня освіта : кол. монограф. Харків, 2019. 96 с.
11. Мармаза О. І. Інновації в менеджменті освіти : монографія. Харків : Основа, 2019. 128 с.